

VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTŲ IR SLAUGOS DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS

(POSTGRADUATE TRAINING OF PUBLIC HEALTH SPECIALISTS AND NURSES)

2015 m. spalio 21 d. baigtas vykdyti projektas „Sveikatos specialistų, prisidedančių prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo, kvalifikacijos kėlimas“ (toliau – Projektas). Projekto finansavimo ir administravimo sutartis Nr. VP1-1.1-SADM-10-V-01-007/D4-119 buvo pasirašyta 2009 m. gegužės 22 d. tarp Higienos instituto, Socialinė apsaugos ir darbo ministerijos ir Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūros. Projektas buvo finansuojamas pagal Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ VP1-1.1-SADM-10-V priemonę ir įgyvendintas kartu su partneriais - Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru ir Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centru. Projekto tikslas - išplėsti visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir slaugos darbuotojų bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas, tobulinant jų kvalifikaciją ir gerinant kvalifikacijos kėlimo ir tęstinio mokymo galimybes ir taip prisidėti prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo. Projektas suteikė galimybę VSPS pagilinti žinias ir sutvirtinti gebėjimus keturiuose srityse: sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos; onkologinių ligų prevencijos; traumų ir kitų išorinių mirties priežasčių sąlygotų būklių prevencijos; psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligų prevencijos.

Vykdamas Projektą buvo sudarytos sąlygos ir Lietuvos slaugos specialistams, atliekantiems asmens sveikatos priežiūros funkcijas, įgyti ir tobulinti kvalifikaciją. Vykdyta tobulinimosi programa "Psichosocialinė rehabilitacija asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų", sudaryta atsižvelgiant į šių dienų aktualijas ir besivadovaujant Lietuvos ir Europos Sąjungos šalių profesinio rengimo rekomendacijomis ir standartais.

Projekto metu buvo numatyta, kad profesinę kvalifikaciją kels ir specialiąsias kompetencijas tobulins 1255 specialistai (unikalūs asmenys), tačiau Projekto pabaigoje pasiektas specialistų skaičius viršijo planuotą beveik du kartus (87 proc.) - 2350 specialistų (unikalūs asmenys). Tai pasiekta todėl, kad 2009-2012 metais praktiškai buvo įvykdytos visos suplanuotos veiklos, o vykdamas viešuosius pirkimus, sutaupyta Projektui skirtos lėšos. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas, Projekto partnerių siūlymus ir išsakytus poreikius, buvo kreiptasi į Europos socialinio fondo agentūrą dėl Projekto sutaupyto lėšų panaudojimo ir Projekto finansavimo ir administravimo sutarties pakeitimo. 2013, 2014 ir 2015 metais buvo atlikti Projekto finansavimo ir administravimo sutarties keitimai ir suplanuoti papildomi kvalifikacijos kėlimo renginiai.

Įgyvendinant 2009-2012 metais projekto veiklas buvo taip pat pilnai įvykdytas suplanuotas 150 slaugos darbuotojų kvalifikacijos kėlimas. Tačiau, remiantis projekto partnerio Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro rekomendacijomis, išsakytu jų poreikiu dėl Psichiatrinė krizių intervencijos stacionaro ir dienos stacionaro paslaugų teikimo suaugusiems tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. V-118, reikalavimų įgyvendinimo, kur didelis dėmesys skiriamas teikiančiųjų

paslaugas narių kompetencijos tobulinimui, taip pat ir psichikos sveikatos slaugytojui, kuris užtikrina intensyvią psichiatrinę slaugą, iš sutaupytų Projekto lėšų buvo suplanuoti papildomi slaugos darbuotojų mokymai. Projekto metu Vilniuje, Šiauliuose, Birštone, Druskininkuose ir Palangoje buvo organizuota 20 kursų, kuriuos baigė 298 slaugytojai.

Projekte, prieš įvykdytus finansavimo ir administravimo sutarties pakeitimus, tobulinant VSPS specialiąsias kompetencijas buvo numatyta organizuoti 40 mokslinių-praktinių konferencijų, 23 mokymo kursus, 100 asmenų stažuotes ES šalyse, Šveicarijoje ar valstybėse, pasirašiusiose Europos ekonominės erdvės susitarimą, o tobulinant VSPS bendrąsias kompetencijas, organizuoti 120 val. trukmės anglų kalbos kursus 200 VSPS.

Remiantis statistiniais duomenimis Lietuvoje, lyginant su kitomis šalimis, viena iš didžiausių problemų yra širdies ir kraujagyslių susirgimai ir mirtingumas nuo šių ligų, todėl ir toliau išlieka labai svarbi šių susirgimų prevencija, sveikatos stiprinimas ir žinių sklaidimas visuomenėje, todėl, papildomai iš sutaupytų lėšų buvo nuspręsta organizuoti Projekto sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos srities papildomas 7 konferencijas. Atlikus Projekto sutarties pakeitimus, per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį organizuotos 47 konferencijos Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Telšiuose. Iš jų - 17 sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos srityje, 10 traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencijos srityje, 10 psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligų prevencijos srityje ir 10 onkologinių ligų prevencijos srityje. Konferencijose sudalyvavo virš 3500 VSPS.

Vykdamas Projektą Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Utenoje, Alytuje, Mažeikiuose, Tauragėje ir Trakuose organizuoti 51 mokymo kursai temomis: „Sveikatos stiprinimas, sveikos gyvensenos skatinimas, širdies ir kraujagyslių ligų prevencija“ (15 kursų), „Traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencija“ (14 kursų), „Psichikos sveikatos stiprinimas, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligų prevencija“ (17 kursų), „Onkologinių ligų prevencija“ (5 kursai). Didžioji jų dalis buvo skirti 2011 m. pradėtam VSPS, vykdančių sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, perkvalifikavimui. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu 2011-05-19 Nr. V-504 "Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo", nustatyti nauji reikalavimai asmenims, einantiems ar pretenduojantiems eiti visuomenės sveikatos priežiūros specialisto pareigas ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Kursų programos baigė 1275 VSPS.

VSPS sėkmingai naudojo Projekto teikiama galimybe kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaujant tarptautiniuose renginiuose užsienio šalyse. Kaip minėta anksčiau, buvo numatytas 100 asmenų kvalifikacijos kėlimas. Lietuvos mastu tai nėra didelis skaičius ir kaip parodė Projekto įgyvendinimo patirtis, buvo žymiai daugiau specialistų, norinčių dalyvauti ES šalių organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose. Dalyvavimas tokiuose renginiuose suteikia galimybę susipažinti su užsienio šalių patirtimi, pasidalinti savo šalies pasiekimais, sudalyvauti pažangiausiuose ES visuomenės sveikatos srities renginiuose ir ta informacija panaudoti savo darbe bei perteikti kolegoms. Papildomai iš sutaupytų lėšų buvo numatytos 49 VSPS stažuotės ES šalių organizuojamuose renginiuose. Iš viso savo kvalifikaciją tarptautiniuose renginiuose kėlė 149 VSPS. Iš jų - 51 sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos srityje, 35 traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencijos srityje, 34 psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų, įskaitant priklausomybės ligų prevencijos srityje ir 29 onkologinių ligų prevencijos srityje.

Tobulinant VSPS bendrąsias kompetencijas Lietuvos didžiuosiuose miestuose 24 grupėms organizuoti 120 val. trukmės anglų kalbos kursai, kuriuos baigė 224 VSPS.

Šiuo projektu buvo suteikiamos lygios galimybės abiejų lyčių, visų amžiaus grupių ir tautybių specialistams kelti savo kvalifikaciją visų numatomų mokymų metu. Projekto veiklose sudalyvavo 2350 unikalūs asmenys, iš jų 2260 moterų (96 proc.) ir 90 vyrų (4 proc.). Mokymų dalyvių

struktūra pagal lytį atspindėjo bendrą darbuotojų situaciją Lietuvos visuomenės sveikatos srityje. Projekto dalyvių susiskirstymas pagal amžių: 41 asmuo (2 proc.) iki 25 m. amžiaus, 955 asmenys (42 proc.) iki 45 m. amžiaus, 763 asmenys (34 proc.) iki 55 m. amžiaus, 431 asmuo (19 proc.) iki 65 m. amžiaus ir 60 asmenų (3 proc.) vyresnių nei 65 metų amžiaus. Vertinant projekto dalyvių susiskirstymą pagal pažeidžiamas grupes, gauti šie rezultatai: 76 asmenys (3 proc.) nurodė, kad priklauso mažumoms (priklausantys prie tautinės, etninės, religinės ar kitos socialinės mažumos grupės), 7 asmenys (0,3 proc.) neįgalūs, 5 asmenys (0,2 proc.) priklausantys prie kitų socialinės atskirties socialinės rizikos grupių ir 2262 asmenys (96,5 proc.), nepriklausantys prie socialinės atskirties ir socialinės rizikos grupių. Projekto dalyvių susiskirstymas pagal turimą išsilavinimą: aukštasis universitetinis arba koleginiškas išsilavinimas – 2118 asmenys (90 proc.), vidurinis išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija baigus 4 pakopos profesinio mokymo programą - 214 asmenų (9 proc.), vidurinis išsilavinimas (suteikta arba nesuteikta profesinė kvalifikacija baigus 2 arba 3 pakopos profesinio mokymo programą arba atitinkamus darbo rinkos mokymus) – 18 asmenų (1 proc.).

Visą informaciją apie įvykusių Projekto renginius ir metines ataskaitas galima rasti projekto vykdytojo Higienos instituto svetainėje www.hi.lt skyriuje „ES paramos projektai“.

Aušra Grigošaitienė
Higienos instituto direktoriaus pavaduotoja